

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

KLASA: 022-03/24-13/01
URBROJ: 50301-05/31-24-4

Zagreb, 1. kolovoza 2024.

Hg*NP*021-03/24-08/6*50-24-4*Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
OS - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Priloga: 01-08-2024	
Klasifikacijska oznaka	Org. jed
021-03/24-08/6	65
Uredbeni broj	Pril. Voj.
50-24-4	- -

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

PREDMET: Interpelacija o postupanju Vlade Republike Hrvatske u sektoru energetike i proizvodnje mineralnih gnojiva, a posebno u pogledu lošeg stanja elektroenergetske infrastrukture (predlagatelji: 16 zastupnika u Hrvatskome saboru) – Izvješće Vlade Republike Hrvatske

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, KLASA: 021-03/24-08/6, URBROJ: 65-24-3, od 19. srpnja 2024.

Na temelju članka 147. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora („Narodne novine, br. 81/13., 113/16., 69/17., 29/18., 53/20. i 119/20. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 123/20. i 86/23.), Vlada Republike Hrvatske povodom Interpelacije o radu Vlade Republike Hrvatske u sektoru energetike i proizvodnje mineralnih gnojiva, a posebno u pogledu lošeg stanja elektroenergetske infrastrukture, podnesenu od 16 zastupnika u Hrvatskome saboru, daje sljedeće

IZVJEŠĆE

Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da odbije Interpelaciju o postupanju Vlade Republike Hrvatske u sektoru energetike i proizvodnje mineralnih gnojiva koju je podnijelo 16 zastupnika u Hrvatskome saboru, aktom od 5. srpnja 2024., iz sljedećih razloga:

Neadekvatno upravljanje energetskektorom svakako nije odgovornost ove Vlade niti vlada u prethodna dva mandata. Svi nepovoljni ishodi i situacije u energetskektorom posljedica su odluka prijašnjih vlada. Naime vlasnički i upravljački odnosi u trgovačkom društvu INA-Industrija nafte d.d. (u daljnjem tekstu: INA) posljedica su odluka prethodnih hrvatskih vlada, ponajprije procesa privatizacije INA-e koji je započela Vlada Ivice Račana koja je 2003. s MOL-om potpisala ugovor o prodaji 25 % plus jedne INA-ine dionice te Prve izmjene i dopune Ugovora o međusobnim odnosima dioničara i Ugovora o plinskom poslovanju iz 2009. godine. Slijedom navedenoga, ugovoren je i definiran sadašnji model upravljanja trgovačkim društvom INA, koji se bez suglasnosti volja oba većinska dioničara ne može promijeniti.

U tom smislu, ova Vlada je naslijedila dva arbitražna postupka započeta 2013. i 2014. godine. U odnosu na pitanje upravljačkog modela u INA-i, jedan od tih arbitražnih postupaka bio je pokrenut od strane tadašnje hrvatske Vlade prema pravilima Komisije Ujedinjenih naroda za međunarodno trgovačko pravo (UNCITRAL) kojim je traženo, inter alia, utvrđenje ništetnosti upravo Prve izmjene i dopune Ugovora o međusobnim odnosima dioničara i Ugovora o plinskom poslovanju, iz razloga jer su nastali kao plod koruptivnog kaznenog djela. Arbitražni postupak završio je nepovoljno za Republiku Hrvatsku pravorijekom od 23. prosinca 2016., a Hrvatska nije uspjela u postupku poništaja niti revizije spomenutog pravorijeka pred švicarskim Saveznim vrhovnim sudom. Slijedom navedenoga, arbitražni pravorijek od 23. prosinca 2016. i dalje je *de lege lata*, a njegovi pravni učinci provodili su se i provode se kroz održavanje postojećeg stanja u korporativnom upravljanju hrvatskom naftnom kompanijom INA-om.

Dodatno, Vlada je temeljem Okvirnog sporazuma o suradnji između Vlade Republike Hrvatske i četiri pravna fakulteta u Republici Hrvatskoj 21. studenoga 2022. zatražila izradu sveobuhvatnog pravnog mišljenja, koje uključuje i pitanje ništetnosti ugovora s MOL-om. Navedeno Pravno mišljenje izradili su profesori s katedri međunarodnog privatnog prava, kaznenog, trgovačkog i obveznog prava. Mišljenje je izrađeno 16. siječnja 2023. i dostavljeno Vladi i tadašnjem Ministarstvu pravosuđa i uprave 26. siječnja 2023. te je objavljeno na mrežnim stranicama Vlade.

Pravno mišljenje, među ostalim, daje odgovor na pitanja vezana za pravne učinke presude Vrhovnog suda Republike Hrvatske u predmetu Sanader i Hernadi na ugovore između Republike Hrvatske i MOL-a i stajalište o mogućnosti poduzimanja pravnih radnji i nadležnosti za osporavanje navedenih ugovora.

Ne ulazeći u tumačenje mišljenja pravnih fakulteta ukazuje se da je u istom izraženo stručno stajalište kako Presuda Županijskog suda u Zagrebu u predmetu Sanader i Hernadi, koja je potvrđena presudom Vrhovnog suda ne proizvodi učinke u odnosu na ugovore između Republike Hrvatske i MOL-a. Dodatno, pod pretpostavkom da su arbitražne klauzule iz ugovora s MOL-om valjane, (a pretežu razlozi da jesu) ne postoji nadležnost suda Republike Hrvatske za odlučivanje po tužbi Hrvatske protiv društva MOL, a radi utvrđenja ništetnosti ovih ugovora.

Pored toga, ova Vlada je u svom prvom mandatu započela s procesom procjene vrijednosti društva INA, a u cilju otkupa mađarskog udjela u kompaniji. Procjena vrijednosti je napravljena po svim pravilima struke, u suradnji s investicijskim savjetnikom Lazard-om, kojeg je Vlada angažirala za proces otkupa. Nažalost dogovor o otkupu MOL-ovog udjela nije postignut, jer se hrvatska i mađarska strana nisu dogovorile oko otkupne cijene, a Vlada je već ranije komunicirala da ne može otkriti visinu Hrvatske ponude, kao niti visinu otkupne cijene koju je tražio MOL, jer bi se time utjecalo na stanje cijena dionica na burzi.

U današnje vrijeme energetske krize, više nego ikad svjesni smo važnosti nacionalnih energetskih kompanija. Primjerice, tako je trgovačko društvo Hrvatska elektroprivreda d.d. (u daljnjem tekstu: HEP) kao državna kompanija preuzeo na sebe značajan teret u provedbi mjera za ublažavanje posljedica rasta cijena energenata. Stratešku ulogu ima i trgovačko društvo JANAF d.d. u smislu sigurnosti opskrbe naftnim derivatima, te

terminal za ukapljeni prirodni plin (u daljnjem tekstu: terminal za UPP) kad govorimo o opskrbi plinom. Nažalost, danas je očito koliko je strateški pogrešna bila odluka o prodaji INA-e prije dvadeset godina.

U odnosu na navode iz Interpelacije vezane za aferu u INA-i u vrijeme globalne energetske krize ističemo da su upravo vladine službe, konkretno Ured za sprječavanje pranja novca i financiranje terorizma u Ministarstvu financija, otkrile nepravilnosti u plinskom poslovanju u INA-i kao jednoj od najvećih hrvatskih energetskih kompanija, oko čega nadležna tijela vode postupke, a Vlada je odmah predložila razrješenje svojih članova u Upravi. Jedan od razloga koji je doveo do mogućnosti ovakvih malverzacija u poslovanju INA-e je loš model upravljanja, što ukazuje na nužnost njegove promjena te je hrvatska Vlada izrazila spremnost za pregovore s mađarskom stranom o promjeni modela upravljanja.

Nadalje u odnosu na ulaganja u energetske infrastrukturu skreće se pozornost kako je upravo zalaganjem ove Vlade u Nacionalnom planu oporavka i otpornosti (u daljnjem tekstu: NPOO), nakon revizije s novim REPowerEU, za energetiku alocirano 1,4 milijarde eura. Od te alokacije za revitalizaciju, modernizaciju i digitalizaciju elektroenergetskog sustava je alocirano 641,5 milijuna eura. Nastavno se ističe kako je prvotno za revitalizaciju, modernizaciju i digitalizaciju elektroenergetskog sustava alocirano 388 milijuna eura, a dodatno je na taj iznos, tijekom revizije NPOO u sklopu REPowerEU poglavlja, za projekte vezane uz elektroenergetski sustav osigurano novih 253,5 milijuna eura, od čega 99,5 milijuna eura je osigurano za nove projekte Hrvatskog operatora prijenosnog sustava d.d. (u daljnjem tekstu: HOPS), a 154 milijuna eura kao dodatna alokacija je osigurano za stare projekte HOPS-a i HEP-Operatora distribucijskog sustava d.o.o. (u daljnjem tekstu: HEP-ODS) te skladištenje električne energije.

Korištenje sredstava iz NPOO-a, omogućit će HOPS-u modernizaciju dijela mreže i prihvata novih izvora obnovljive energije, najviše iz vjetera i sunca do 2026. godine u iznosu većem od 1500 MW, što će doprinijeti povećanju prijenosne moći i raspoloživosti mreže te optimiranju prijenosne mreže, a što je i jedan od miljkaza projekta Zelene tranzicije HOPS-a. Realizacija projekata je u skladu s planiranom dinamikom, a s ciljem završetka svih projekata u lipnju 2026. godine. Naime, projektima HOPS-a se predviđa izgradnja novih dalekovoda, povećanje prijenosne moći postojećih dalekovoda 220 kV i 110 kV, te izgradnja transformatorskih kapaciteta za povezivanje 400 kV i 110 kV mreže kako bi se omogućio veći prihvata obnovljive energije i pravilno uravnoteženje sustava. Navedeno će se ujedno reflektirati i na povećanje mogućnosti razmjene održive energije sa susjednim državama članicama Europske unije.

Projektima će se omogućiti povezivanje najmanje šest jadranskih otoka s podmorskim energetskim kabelima proizvedenih ekološki prihvatljivom tehnologijom s mogućnosti integracije telekomunikacijskih kapaciteta, sve sa svrhom povećanja pouzdanosti napajanja otoka, te povećanjem energetskih kapaciteta na jadranskim otocima.

Također, uspostavlja se sustav upravljanja imovinom i digitalizacija procesa u svrhu optimalnog pristupa vođenju i održavanju elektroenergetskog sustava kako bi se povećala pouzdanost i raspoloživost elektroenergetskog sustava.

Vezano za razvoj mreže i ovlasti za donošenje odluka o ulaganjima u istu HOPS je temeljem članka 104. stavka 1. Zakona o tržištu električne energije („Narodne novine“, br. 111/21. i 83/23.; u daljnjem tekstu: ZOTEE) dužan do 30. rujna godine koja prethodi planu, podnijeti Hrvatskoj energetske regulatornoj agenciji (u daljnjem tekstu: HERA) na odobrenje i nadležnom ministarstvu na suglasnost ažurirani desetogodišnji plan razvoja prijenosne mreže, u kojem, prema članku 104. stavku 5. ZOTEE-a, trebaju biti detaljnije izložene investicije za slijedeće trogodišnje i jednogodišnje razdoblje, te koji mora biti prethodno usuglašen s HEP-ODS-om s obzirom na zajednička (susretna) postrojenja. Planovi investicija u prijenosnu elektroenergetsku mrežu izrađuju se svake godine za naredno desetogodišnje razdoblje na koji način se osigurava uredan rad prijenosne elektroenergetske mreže. Navedeni planovi su javno dostupni na mrežnim stranicama HOPS-a (<https://www.hops.hr/92136ad3-dfa8-4674-b6aa-3c7a0d41654c>), i dostavljaju se Europskoj komisiji.

Nadalje, u skladu sa spomenutim alociranim novčanim sredstvima NPOO u sklopu REPowerEU poglavlja, ali i u skladu sa zadaćama propisanim ZOTEE-om, HEP-ODS odgovorno, sustavno i kontinuirano ulaže u obnovu i razvoj distribucijske mreže kojom se osigurava dugoročna sposobnost distribucijske mreže da ispuni razumne zahtjeve za distribucijom električne energije. Vezano za razvoj distribucijske mreže HEP-ODS je temeljem članka 72. stavka 1. ZOTEE-a dužan do 30. rujna godine koja prethodi planu, podnijeti HERA-i na odobravanje ažurirani desetogodišnji plan razvoja distribucijske mreže utemeljen na postojećem i predviđenom opterećenju distribucijskog sustava te postojećoj i predviđenoj proizvodnji u distribucijskom sustavu, nakon savjetovanja sa svim relevantnim zainteresiranim stranama. Navedeni planovi su javno dostupni na mrežnim stranicama HEP-ODS-a (<https://www.hep.hr/ods/razvoj-mreze/planovi-razvoja-mreze/536>), i dostavljaju se Europskoj komisiji.

Ulaganjima HEP-ODS-a će se realizirati: 52 kapitalna ulaganja, 700 projekata – ulaganja u SN i NN objekte u cilju osiguranja dodatnih kapaciteta, povećanja kvalitete usluge, smanjivanja gubitaka u mreži te priključenja više od 25.000 priključaka korisnika – potrošača i više od 12.000 korisnika mreže – proizvođača.

Naposljetku se ukazuje kako su HOPS i HEP-ODS sudjelovali u obnovi oštećene elektroenergetske infrastrukture nakon katastrofalnih potresa, za što su osigurana značajna sredstva iz Fonda solidarnosti Europske unije.

Zaključno, projektima HOPS-a i HEP-ODS-a će se omogućiti bolji pristup novim elektranama na sustav s jasnim ciljem povećanja kapaciteta proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora za 1.500 MW do kraja 2024. godine, kao i osigurati preko 2.500 MW elektrana za proizvodnju obnovljive energije u Republici Hrvatskoj do 2028. godine. Većinom će to biti ostvareno hidroelektranama, kroz projekte solarne energije i energije vjetra, razvojem projekata bioekonomije te posebice projektima geotermalne energije.

Nadalje, u odnosu na navode iz Interpelacije o neadekvatnom zakonodavnom okviru za razvoj energetske zajednice građana ističemo kako je Vlada Republike Hrvatske radi otklanjanja prepreka koje ograničavajuće djeluju na korištenje energetske zajednice građana predložila Zakon o izmjenama Zakona o tržištu električne energije, koji je u srpnju 2023. godine Hrvatski sabor donio („Narodne novine“, broj 83/23.). Dotadašnje ograničenje

na jednu općinu/područje lokalne samouprave predstavljalo je dodatno geografsko ograničenje, te se predmetnim Zakonom proširilo formiranje energetske zajednice na način da se sjedište energetske zajednice građana nalazi i djeluje na području cijele Republike Hrvatske. Isto tako je ograničenje snage proizvodnog postrojenja ukinuto, odnosno ograničeno na ukupnu postojeću snagu priključka. Naime, ograničenje na jednu trafostanicu za članove energetske zajednice građana značio je ograničenje na samo jedno naselje u gradu, a u slučaju vrlo razgranate elektroenergetske mreže i na jednu ulicu ili zgradu. Izmjenom Zakona omogućila se uspostava energetske zajednice i u rijetko naseljenim područjima, primjerice na otocima, gdje se mreža sastoji od velikog broja niskonaponskih transformatora koji imaju relativno mali broj priključaka.

U praksi dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti organiziranje energetske zajednice građana ima Udruga „Moja energetska zajednica“ koja je osnovana u cilju promicanja, razvitka i unaprjeđenja energetske zajednice i građanske energije, proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, dijeljenja električne energije i implementacije sustava za razmjenu podataka o potrošnji i proizvodnji električne energije, te s kojom Udrugom HEP surađuje i unapređuje poslovne procese, kao i na promicanju u cilju registracije sličnih zajednica. Registracija više energetske zajednice je u tijeku.

U odnosu na navode iz Interpelacije vezane za LNG Hrvatska d.o.o. zahvaljujući, ponajprije, aktivnostima Vlade terminal je otvoren početkom 2021. godine i do 2037. godine ima zakupljene sve kapacitete. Oni su na početku iznosili 2,6 BCM godišnje (billion cubic meters / milijardi kubika), a nakon ruske agresije na Ukrajinu kapacitet je dodatno povećan na 2,9 BCM godišnje. Također, treba naglasiti kako trenutni kapacitet terminala za UPP odgovara godišnjoj potrošnji plina u Republici Hrvatskoj. Uzme li se u obzir da Republika Hrvatska ima i vlastitu proizvodnju, jasno je kako je terminal za UPP u funkciji sigurnosti opskrbe u regiji.

HEP d.d. je temeljem Ugovora o korištenju terminala za UPP od 16. travnja 2019. zakupio kapacitet uplinjavanja terminala za UPP s pripadajućim kapacitetom transportnog sustava u iznosu od 4,475 TWh/god. U godišnjim postupcima ugovaranja dodatno je zakupljen kapacitet uplinjavanja u ukupnom iznosu od 5,916 TWh/god od 1. listopada 2024. do 30. rujna 2030. Važno je istaknuti kako je 2019. godine HEP bio jedini energetske subjekt u Republici Hrvatskoj koji je u „open season“ postupku prepoznao važnost i ulogu terminala za UPP za daljnji razvoj tržišta plina Republike Hrvatske te zakupio značajnije kapacitete Terminala na razdoblje od deset godina 2021. - 2030. Kapaciteti u idućem razdoblju odnosno nakon 2027. godine nadalje osigurati će se, po završetku radova na povećanju kapaciteta terminala za UPP i spojnom plinovodu te njihovom ponudom tržišnim sudionicima, sukladno potrebama plinskog portfelja HEP-a, a u skladu s Pravilima o korištenju terminala za UPP koje donosi trgovačko društvo LNG Hrvatska d.o.o. uz suglasnost HERA-e kojima se definira način zakupa kapaciteta terminala za UPP.

Također, u sklopu energetske unije kao zajedničke energetske politike Europske unije posebno je naglašena diversifikacija izvora i sigurnost opskrbe te solidarnost među državama članicama. U skladu s tim postavljen je i poslovni model koji omogućuje otvoreni i konkurentni postupak zakupljivanja kapaciteta.

Zakup kapaciteta u sklopu terminala za UPP je ekonomska djelatnost svake pojedine tvrtke. No, u slučaju bilo kakve izvanredne situacije bitno je da postoji kapacitet plina koji se u Republiku Hrvatsku može dopremiti na siguran i priuštiv način. Također,

razvidno je da je Vlada krenula u povećanje kapaciteta terminala za UPP na 6,1 milijardu prostornih metara plina godišnje što otvara mogućnost dodatnog zakupa prostora ukoliko određene tvrtke u tome nađu svoj poslovni interes. Za ovo kao i povećanje kapaciteta plinovoda u Republici Hrvatskoj su osigurana bespovratna sredstva iz RePowerEU programa.

Uloga i važnost terminala za UPP jasno su se iskazali tijekom 2022. i 2023. godine kada opskrba plinom u Republici Hrvatskoj nije bila ugrožena, a cijene su svima bile priuštive. Scenarij bez terminala za UPP ostavio bi Republiku Hrvatsku, ali i zemlje regije u poziciji bez alternativne dobave podložne nestašicama energenta i nedostatku infrastrukture kojom bi se on dopremio.

Time je jasno pokazano kako se na učinkovit način može voditi projekt koji će osigurati diversifikaciju izvora, sigurnost opskrbe i nove poslovne prilike za tvrtke u Republici Hrvatskoj, ali i za tvrtke u okruženju. To je jedan od najvažnijih razloga zbog kojih se Republika Hrvatska sve ozbiljnije promatra kao energetska čvorište jugoistočne Europe.

U odnosu na navode iz Interpelacije vezane za Petrokemiju d.d. ističe se kako je Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 6. travnja 2023. donijela Odluku o davanju suglasnosti za sklapanje Dodatka I. Ugovora o dokapitalizaciji i restrukturiranju društva Petrokemija d.d., tvornica gnojiva te Odluku o davanju suglasnosti za sklapanje Ugovora o prijenosu Ugovora o dokapitalizaciji i restrukturiranju društva Petrokemija d.d. čime je osigurala sve potrebne preduvjete za ulazak novog strateškog partnera u Društvo i nastavak poslovanja. Tijekom 2023. godine Petrokemija je komunicirala potrebu osiguranja dodatnih sredstava za financijsku stabilizaciju društva te modernizaciju pogona pa je Uprava Društva sazvala Glavnu skupštinu u veljači 2024. godine, s ciljem donošenja odluke o povećanju temeljnog kapitala ulozima u novcu izdavanjem dionica. Vlada je na 289. sjednici, održanoj 29. veljače 2024. donijela Odluku o davanju suglasnosti Centru za restrukturiranje i prodaju za povećanje temeljnog kapitala ulozima u novcu za sudjelovanje u dokapitalizaciji društva Petrokemija d.d., tvornica gnojiva. Sam proces dokapitalizacije još uvijek traje, a usporedno s njim vrše se pregovori o novom modelu korporativnog upravljanja u kojem sudjeluju predstavnici Ministarstva gospodarstva.

Vezano za Ugovor o energetskej povelji (ECT), važno je istaknuti kako je Republika Hrvatska već poduzela korake u smislu prestanka važenja ECT između država članica EU. Naime, Predstavnicima vlada 26 država članica, uključujući i Republiku Hrvatsku, te predstavnici Europske unije, potpisali su 26. lipnja 2024., Izjavu o pravnim posljedicama presude Suda u predmetu Komstroy i zajednički dogovor o neprimjenjivosti članka 26. Ugovora o Energetskej povelji kao osnove za arbitražne postupke unutar EU-a. Izjavom države članice i EU potvrđuju zajednički dogovor o tumačenju i primjeni Ugovora o Energetskej povelji, u skladu s kojim članak 26. tog Ugovora ne može i nikada nije mogao služiti kao pravna osnova za arbitražne postupke unutar EU-a. Nastavno na Izjavu, države članice i EU namjeravaju formalizirati svoje zajedničko razumijevanje putem plurilateralnog Sporazuma čiji su dogovoreni tekst potpisnici Izjave tom prigodom i parafirali. Vezano uz povlačenje Republike Hrvatske iz ECT-a u odnosu na treće države, Vlada Republike Hrvatske će u narednom razdoblju detaljno analizirati posljedice povlačenja te donijeti odluku uzimajući u obzir rezultate pregovora o modernizaciji ECT-a kao i položaj hrvatskih investitora u trećim državama čija su ulaganja zaštićena ECT-om.

Slijedom svega navedenoga, Vlada Republike Hrvatske predlaže Hrvatskome saboru da odbije Interpelaciju o postupanju Vlade Republike Hrvatske u sektoru energetike i proizvodnje mineralnih gnojiva, a posebno u pogledu lošeg stanja elektroenergetske infrastrukture.

Za svoje predstavnike, koji će u vezi s iznesenim Izvješćem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila ministra gospodarstva Antu Šušnjara i državne tajnike Gorana Romeka, Vedrana Špehara i Ivu Milatića.

PREDSJEDNIK
2
mr. sc. Andrej Plenković

